

„NORDISK GEMENSKAP är ledstjärnan

på vår politiska
himmel även om den
stundom fördunklas”

Senator Leo Ehrnrooth höll
huvudtalet vid Svenska dagens
fester i går.

Stor anslutning överallt och rika gåvor
i insamlingen för svenskbygdens
återuppbyggande.

De båda festtalarna vid Svenska dagens stora fester i går. Övan fru
Ebba Östenson, som höll hälsningstalet, och nedan senator Leo
Ehrnrooth, dagens huvudtalare.

Grå och allvarstygnd grydde,
som så många gånger tidigare
den novemberdag, som Finlands
svenskar plägar kalla sin. Senaste
år samlades vi i den tunga fredens
tecken. I går var vår fest
präglad av det tunga kriget. Men
om vi senaste år stirrade in i en
mörk och för oss tillsluten fram-
tid, så har i år den mörka kul-
tisen rämnat, och vi kunna för-
våntansfullt se ut mot det som
skall komma.

Längs mörkladus motor samlades sven-
skarna i Helsingfors till de båda huvud-
festen som föregjordes i Vita salen och
Societetsakademiens festsal. Den förtä-
ningslokalen var kl. 19 den andra kl. 29.
Vid vardera festlokalen uppträdde sam-
ma sång.

Trots brist på luftangrepp och trots
att många av dem som varje år troget
möt upp till denna fest, nu kämpade na-
gotlångt i de nordiska strömmar var det
dock endast en och annan plats som var
obesatt i Societetsakademiens festsal. Som
hedersgäster närvaro vid festligheten
medlemmar av den svenska legationen
och den svenska riksdagsgrupps ordför-
ande professor Ragnar Purtiljelm.

De två blåvita fanor buros in i salen
och placeras på vardera sidan av ta-
larbalden framme på estraden i fonden,
reser sig menigheten och stående avsjöng
man den gamla kända psalmen som bli-
vit det finska folkets så kär: Var Gud är
oss en väldig borg. Efter det att Geo
Bäckerman på orgel spelat preludium
och fuzer i g-moll av Bach framträdde
till klarinetten vid sidan av Svenska folk-
partiet i Helsingfors Ebba Östenson.
I sitt hälsningstal yttrade hon bl. a.:

Svenskar i Helsingfors!
Mina Damer och Herrar!

På öskabstyrelsens vägnar har jag äran
att hälsa eder alla välkomna i kväll. Det
har måhända syns en och annan, som
en stunden inte vore ägnad för festlig
samvaro, som om tidens bistra allvar och
mörkret, som sveper om våra gator och
hus stöde i alltför skarp kontrast till vad
vi förstår med festglädje och feststäm-
ning. Men när här vi finlandssvenskar
biggatt var högtid annat än i november-
dagens kulna möcker och köld? Vi har
firat denna dag, när tsarregimen hotade
att utplåna oss ur nationernas antal, när
bolsjovismens draksådd frambragte öve-
rkräft och brodernörd, när slagen föll
tunga och hårda mot oss svenskar. Och
alla erinrar vi oss Svenska dagen för två
år sedan, då fienden redan höll sitt grepp
om vår strupe och vi bidade var ödes-
timma. Men då och alla gångerna förut

hämtade vi ny förnöstan ur den psalm,
vars toner just förklingat, och samvaron
med dem, som känner och tänker lika som
vi själva har alltid gett oss nytt mod att
ge mot en evig framtid. Så må vi också
nu begä denna fest i samhörighetens och
den fasta tillförsiktens tecken.

— Vi står inför den andra krigsvin-
tern och vi kan ärligt säga ut, att det
inte är samma heliga patos, som besjä-
lar oss nu som senast, i dödsfarans ögon-
blick. Vardagens bekymmer och besvär-
ligheter har blivit mer påtagliga, bristen
på arbetskraft och material och framför
allt på livsmedel överskuggar vår tillvaro
och vi förmår inte alltid se allt detta i
det stora sammanhanget. Tillvaron kän-
nes tung och dock — ingen tvekar att
vandra denna ärsnäst, då vi vet att må-
let är Finlands tryggade framtid. Kriget
är ett trym på oss för vårt folk och det
blöder ut många sår. Men kriget har
också rest många sår i vår samhälls-
kropp och frambragte de krafter, med
vilkas hjälp vi ska lyckas rida ut denna
storm och bygga upp vårt land igen. Ökad
samhörighetskänsla, fördjupat socialt an-
svar och en stark arbetsvilja är de drag
i vår folkkaraktär, som nu vägnar fram
med obetydlig kraft.

— Där ute vid fronten, skuldra vid
skuldra kämpar även svenskt och finne
och vi måste få tro att detta äppelbröda-
kapp ska vara måttigt att skapa en stark-
are samhörighet mellan våra båda na-
tioner. Men det ska kunna bemästra
genomgått missro och ofördragsamhet och
fa avlägsna de irriterande faktorer, som
hindrar ett fullt samförstånd. Här vårt
folk är inte genomgått tillräckligt många
prövningar än, för att det ska kunna visa
sig moget att lidelsefritt och vidsynt lösa
de problemen, som ännu ligger på dess krafter.
Ska vi engång mäta skapa en yttre fred,
bör vi väl förmå skapa en inre.

— Vi har väl aldrig fört så klart för-
skott varför vi, jämfört med andra folk,
har så få minnesmärken från förgångna
tider, varför vår arkitektur och vår konst
överhuvud är så karg. Det är för att
fienden så många, många gånger bränt
och ödelagt vårt land och våra resurser
varit så knappa att bygga upp det igen.
Nu står vi åter inför denna uppgift. Byar
och städer måste byggas upp i det åter-
erövrade landet i öster och också vi sven-
skar är redo att ställa våra krafter till
förfogande. Men ingen kan förutänka oss,
om vi främst känner oss förpliktade att
ge en handräckning åt dem av den svenska
befolkningen, som mist hem och gård, och
om det särskilt ligger oss om hjärtat att
var egen hembygd, som också drabbats
svårt, åter reser sig ur aska och förfall.
Svenska folkpartiet har, som känt, ställt
sig i spetsen för en hjälpaktion för den
krigshärjade svenskbygden och vi vägar
hoppas att den insamling, som i kväll för-
anstaltas vid alla våra fester, ska bära
vittne om att vi besjålas också av en egen
samhörighetskänsla. Men må vi ej nöja
oss med att nu ge en slant, stor eller liten,
utan må vi även framgent i andlig eller
materiell form bistå dem, som kanske
ännu får vänta länge innan de återvänder

till sina hem och som kanske då endast
finnar en gråhögg kvar.
— Åker engång ska vi få den arbetsro och
fred, som vi alla längtar efter, de förlorade
hemmen ska resa sig igen och de sköv-
lade fälten besas. Men det dyrbaraste
offret, som vårt folk nu lagt på foster-
landets altare, det kan lite återbäras. I
Karelen milsvilda skogar, på de kala gran-
nattklipporna ute i havet har Finlands
unga söner gett sitt liv för att vi skulle
få behålla det. I tacksamhet och ödmjuk-
het beger vi oss inför deras förpliktande
minne.

Vårt offer är en eld.
Osynlig för oss flammar
dess låga bortom våld och våld
och mänskoänkens dånmar.

Låt oss hylla minnet av våra tappra
fallna hjältar.

Menigheten följde uppmaningen genom
att resa sig och genom en stunds tystnad
hylla de stupade. Den starka stämning
som härvid uppstod gled nästan omärk-
ligt över i de två lägmålda violinsolin av
Bach och Järnefält, som Kai Kajanus ut-
förde, för att i ett tredje, en romans av
Sätasale, återföra tanken till nuet.

**Finlands situation nu
är lik den för tre-
hundra år sedan.**

Följde så festtalet av senator Leo
Ehrnrooth.

Festtalaren framhöll inledningsvis, huru
den situation vi i detta nu i Finland upple-
va, har att uppvisa flere drag, som

== Forts. sid. 8; spalt 1 ==

de endast långsamt läkas, och den sistnämnda inre betingelsen för självständighetens livskraft bragtes blott långsamt till mogna. Men redan före det ryska övertaget hösten 1939 hade läkningsprocessen hunnit slutföras, och när stormkrökorna så ljödo, stod arbetarklassen, på få undantag när, redo att tillsammans med rikets övriga medborgare med liv och blod försvara Finlands frihet. Den nysnämnda, viktiga yttre betingelsen, ett lojalt förhållande från Rysslands sida till vårt nationella oberoende, saknades emellertid fortfarande. På denna punkt kan rättelse åstadkommas först genom bolsjevikregimens slutliga fall. Först när vi nått därifrån kunna vi andas lugnt, och det är denna dag, som skall skapa den hittills ännu saknade betingelsen för det fria Finlands trygghet i framtiden och skänka kröna verket. Därför borde den dagen och inte längre den 6 december framdeles firas såsom vår rätta självständighetsdag; kanske den skall infalla på en lämpligare årtid än den här tillits merendels i mörker, regn och rusk firade årsdagen.

— Den kryggade självständighet, som Finlands folk sålunda, mänskligt att döma, kan räkna med som en snart gripbar realitet, har det förvisso inte fått till skänks. Sitt inre värde äger denna självständighet just därigenom, att den tillkämpats i en seg och hård kamp, som till det yttersta spånt folkets krafter. Långsamt förberedd genom den långvariga stundom tröstlösa men dock till sist med framgång slutförda rättskampen under lönen för Finlands förening med kejsardömet, slog denna frihetsstrid ut i full ågar år 1918 i kampen mot ryska bolsjevikerna och vilselösa landsmän för att — denna gång på enig inhemsk front — återupptagas under vårt vinterkrig och dess fortsättning, vårt nuvarande försvanskrig. Denna kamp har förvisso kostat blod och tårar. Vi överlevande böja

död, upplöses aldrig.

Partifejderna ha avblåsts, men språkgruppernas sammanhållning förtjer ännu betänkliga sprickor.

— En utomordentlig betydelse måste tillmätas den omständigheten, att vår socialdemokrati, den organiserade arbetarbefolkningens talesman, numera oförberättat bekänner sig till samma fosterländska åskådning, som de borgerliga meningsgrupperna. Den forna oförsonliga motsatsen mellan vitt och rött är numera utplånad, och förståelsen av de forna motståndarnas villfarelser har fått auktoritativa uttryck i fältmarskalkens bekanta utrop liksom i riksdagens beslut om pensioner även åt invalider, som kämpat på den orätta sidan i frihetsskriget. I detta sammanhang må ytterligare erinras om arbetsgivarorganisationernas förändrade inställning till frågan om förhandlingar och samarbete med arbetarnas fackorganisationer, ett svårloftat spörsmål, som numera lösts i positiv riktning.

— Det nu pågående krigets totala natur, det faktum att det direkt riktas mot folket i dess helhet, har haft som en naturligt följd ett stärkande av solidaritetskänslan bland folkets alla lager och av medborgarnas håg att envar i sin stad efter måttet av sina krafter bidraga till stärkandet av försvaret. Det skulle föra för långt att här ens nämnelsevis antyda, vad allt denna fosterländska solidaritetskänsla kunnat trola fram i form av beundransvärda prestationer av allehanda slag. Så mycket må dock sägas att kviinnans storartade insats i Röda kors- och Lotta-arbetet samt — i det tyda — genom fördubblat arbete i jordbruket och den husliga ekonomin är förtjänt av ett särskilt hedersnämmande.

mer hävda och, såvitt möjligt, vidare utveckla denna nordiska gemenskap, vilken såsom en surdlände ledstjärna lyser på vår politiska himmel, fastän den stundom kanske fördunklas av förbillande ovädersmoln. Belackarna kunna visserligen peka på den nordiska tåkens 'ångsamma växt, och det kan ej heller förnekas, att den under tidernas lopp i historiens stormar fått en eller annan gren avbruten — jag tänker härvid särskilt på den s. k. skandinaviska sammanbrott på 1860-talet. Man kunde törhända än vidare söka göra gällande, att just den nuvarande tiden och det politiska ovädet, som förstörande dragit över flertalet nordiska länder, grusat alla förhoppningar på ett fortsatt, fangängslikt arbete i denna nordiska tankes tjänst. Man må emellertid icke förbise, att det endast är den politiska överbyggnaden, som — låtom oss så hoppas — för en övergående tid raseras, medan själva grunden för byggnaden står oberörd kvar efter fördörelsen. Många vittnesbörd från Danmark, Island och Norge ge oförtydligt vid handen, att känslan för den nordiska kulturgemenskapen endast vuxit sig starkare och uttryckts i innerligare tonfall än för understrykningen av de senaste politiska påfrestningarna. Man har tillika sökt taga lärdom av tragiska upplevelser och andra bittra erfarenheter samt begynt eftertänka i vad mån tidigare försummelser i fråga om den nordiska gemenskapens förverkligande i samhällslivet kunnat medverka till händelsernas utveckling i fel riktning och genom vilka åtgärder denna gemenskap kunde få en klarare och bärkraftigare utformning i framtiden: „Än kommer dag, än är ej allt förbi! — dessa Runebergs odödliga ord ge kanske i detta avseende ett riktigt uttryck för den nu rådande stämningen.

Jag har redan antytt att för Finlands vidkommande den nordiska orienteringen, oberoende av den senaste tidens händelser, skall allt framgent upprätthållas. Riksdagens och regeringsens tidigare uttalanden i saken, stödda på en allmän folkopinion, äro fortfarande gällande och har nyss bekräftats genom regeringens svarnot till den norska regeringen, vilket aktstycke begynner med orden: „I Finland har man icke upphört att betrakta de nordiska folkens nära samhörighet som en av dess viktigaste politiska ledstjärnor.“ Understrykas må i detta sammanhang att Finlands kamp mot den ryska arvfeuden allmänt i landet uppfattas som en strid inte endast för Finlands, utan för hela Nordens frihet.

Den svenska befolkningens ståndpunkt i frågan är en gång för alla given. Lika självfallet som det för finlandssvensk uppfattning, på en del beklagliga undantag när, framsätt, att man såsom svensk i Finland håller fast vid sin svenska härstamning och sitt svenska modersmål, lika självklart är det att man oförbehållsamt håller på Finlands gemenskap med de övriga nordiska länderna. Bryggan i västerled har nog i Finland ett säkert fäste på svensk mark. Men det har under årens lopp blivit allt mera uppenbart att, trots de svårigheter språkkolikheten medför, känslan av den kulturella samhörigheten med Skandinavien vuxit allt starkare även på finskt håll och att, såsom jag redan framhållit, den nordiska orienteringen stödes av en allmän folkstämning i landet.

Det ofrånkomliga faktum att vårt nordiska folk tänker nordiskt, att det på grund av historiska förhållanden, på grund av likartade samhällsinstitutioner och gemenskap i kultur och tänkesätt, besjållas av en stark känsla av samhörighet med de övriga nordiska länderna, och att denna nordiska inställning överger sin prägel åt vårt samhällsliv i ord och gärning, bör ingalunda kunna anses vara ett hin-